

DAGVLINDERS: WOUDSE BOS EN TALUD A4 2008

KNNV afdeling Delfland

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afdeling Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT
email: afdelingDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting resultaten: Woudse Bos	3
Aanbevelingen beheer: Woudse Bos	5
Samenvatting resultaten: Talud A4	5
Aanbevelingen beheer: Talud A4	7
Samenvatting resultaten: AWZI	8

Copyright: KNNV afdeling Delfland, 2008

Referentie: Poot, Leo. *Dagvlinders: Woudse Bos en Talud A 4*, KNNV afdeling Delfland, 2008

Foto voorzijde: kleine vos (*Aglais urticae*)

Inleiding

Dit verslag geeft slechts een indicatief beeld van de dagvlinders in de gebieden van het Woudse Bos (37-15-41) en Talud A4 (37-25-13). Omdat het hier locaties betreft waar ik de nachtvlinders monitor is het ook van belang dat ik een indruk heb van de dagvlinderpopulaties in het betreffende kilometerhok. Let wel: het gaat om een indicatie van de in de locaties aangetroffen dagvlinders en niet om een gerichte monitoring. Bij een gerichte monitoring is de frequentie van de bezoeken 1 x per week gedurende de maanden april t/m september. Zelf heb ik de bezoeken beperkt tot 1 x in de maand gedurende april t/m oktober bij ideale vluchtdagen qua weeromstandigheden. Hier ligt tevens de beperkende factor dit seizoen daar de bezoeken niet altijd op het gewenste tijdstip konden plaatsvinden m.b.t. de in de vorige zin vermelde condities. Uit tellingen in de jaren vóór 2008 bleek al dat het slecht gesteld is met de dagvlinderstand in bedoelde gebieden. De reden hiervan is waarschijnlijk het weinig gevarieerde aanbod van waard- en nectarplanten in het Woudse Bos en ongelukkig gekozen maaitijdstippen in het Talud A4. Dat hierin in 2008 geen verandering is gekomen zal ongetwijfeld ook van invloed zijn op de mogelijke vestiging van de soorten. Interessant is het om te onderzoeken of er een verband is in de vestiging van nieuwe soorten nachtvlinders de komende jaren (nog jong gebied) en de diversiteit in dagvlindersoorten.

Opmerking

In 2008 viel mij op dat grenzend aan het wandelpad rond de nieuwe afvalwaterzuivering AWZI in de Harnaschpolder (37-15-32) er een grote variëteit aan flora aanwezig is met vooral veel kruidachtigen, wat vrij gewoon is in pioniervegetaties, maar wel zeer interessant voor dagvlinders. Ook hier werd op een volkomen ongeschikt tijdstip gemaaid al was dat wel gefaseerd en dat is dan wel weer een pluspunt. Op een geschikte zomerse dag in juli en september heb ik in deze locatie een inventarisatie gedaan gericht op dagvlinders. De resultaten zijn weergegeven aan het eind van dit verslag. Het voornemen is (onder voorbehoud) om de komende jaren de vlinderstand te monitoren in deze locatie.

Samenvatting resultaten: Woudse bos

Zoals verwacht geven de resultaten van de waarnemingen weer dat in deze locatie, behoudens die van het kleine koolwitje (*Pieris rapae*) in de berm langs fietspad en rietkraag (zie fig.1), er geen populaties van betekenis voorkomen. De aantallen zijn zo gering dat niet te verwachten is dat hierin snel verandering zal komen. De meeste waarnemingen zijn die van passanten, dit vanwege het feit dat er geen rupsen werden gevonden. Het vooral ontbreken van voldoende nectarplanten geeft geen reden tot optimisme, tenzij er condities worden gecreëerd die de soorten een kans geven! Opvallend is hier (ook de landelijke trend) het ontbreken van de kleine vos (*Aglais urticae*, zie fig.2) die in voorgaande jaren wel werd gespot en waarvan ook rupsen werden gevonden. Een raadsel is ook het ontbreken van het bruine zandogje (*Maniola jurtina*) in deze locatie, een soort die zich overal wel thuis voelt en waar ook voldoende waardplanten (grassen) voorradig voor zijn. Ik vermoed dan ook dat het karige aanbod van bloeiende planten hierin een rol speelt; weinig distels waar deze vlinder graag op foerageert! Wel komt de argusvlinder (*Lasiomata*

megeera) nog voor (zie fig.3) en heeft het bonte zandoogje vorig jaar ook z'n intrede gedaan.

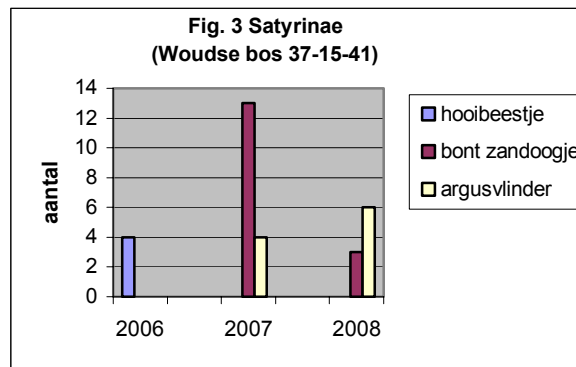
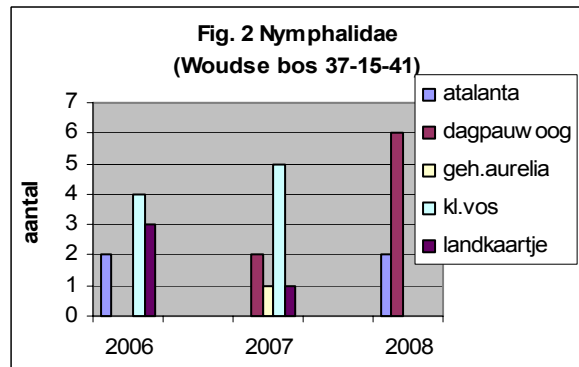
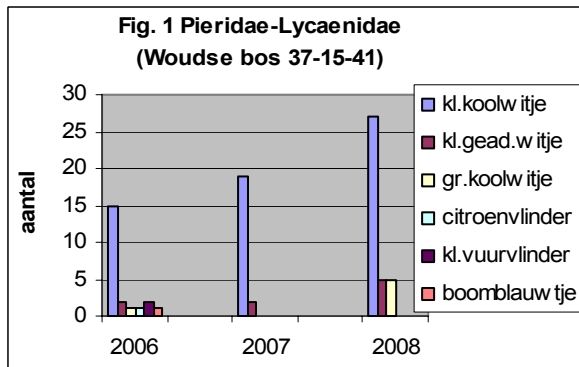
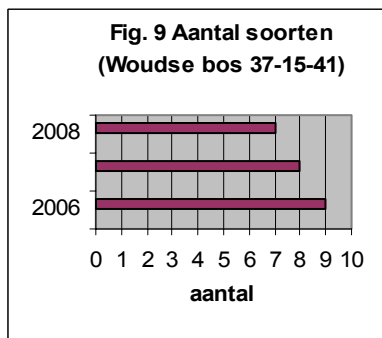

Fig. 9 geeft het aantal soorten weer van 2006 t/m 2008. Dit ligt tussen de 7 en 10 soorten. Dit aantal is variabel waarbij een soort in een bepaald jaar niet wordt gezien en in een ander jaar weer wel.

Er is dus een variatie in soorten in deze locatie, waarbij de weersomstandigheden een grote rol spelen. Zo zou in een goed vlinderjaar zomaar het aantal soorten flink toe kunnen nemen.

Soorten die in 2008, vergeleken met 2007 en 2007, niet werden gespot zijn:

- boomblauwtje
- citroenvlinder
- hooibeestje
- kleine vos
- kleine vuurvlinder.
- landkaartje

Jaarlijst Woudse bos (37-15-41) 2008 (data gerelateerd aan 1 waarneemdatum per maand)			
Soort	Soort	Aantal	Waardplant
argusvlinder	Lasiommata megera	6	grassen
atalanta	Vanessa atalanta	2	brandnetels
bont zandoogje	Pararge aegeria	3	grassen
dagpauwoog	Inachis io	6	grote brandnetel
groot koolwitje	Pieris brassicae	5	kruisbloemigen
klein geaderd witje	Pieris napi	5	kruisbloemigen
klein koolwitje	Pieris rapae	27	kruisbloemigen
	Totaal	54	

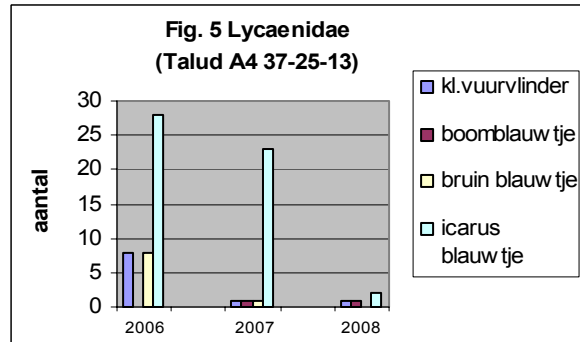
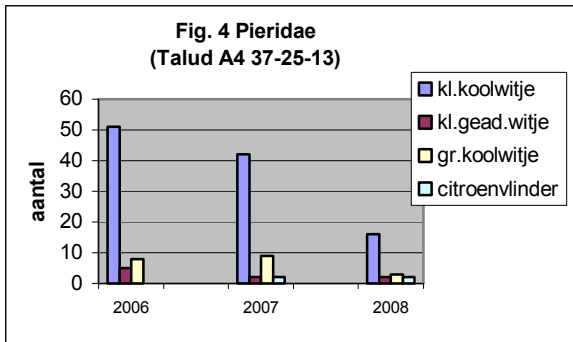
Aanbevelingen beheer: Woudse Bos

Om het gebied op korte termijn wat aantrekkelijker te maken (voor vlinders) en in ieder geval de algemene soorten hier een kans te geven wat langer in het gebied te blijven moet er gefaseerd gemaaid worden in de maanden juni en augustus/september. Ook kan het storten van maaisel uit kruidenrijke bermen een boost geven in deze locatie. Aanplant van sporkehout (*Frangula alnus*) en sleedoorn (*Prunus spinosa*) is hier ook aan te bevelen.

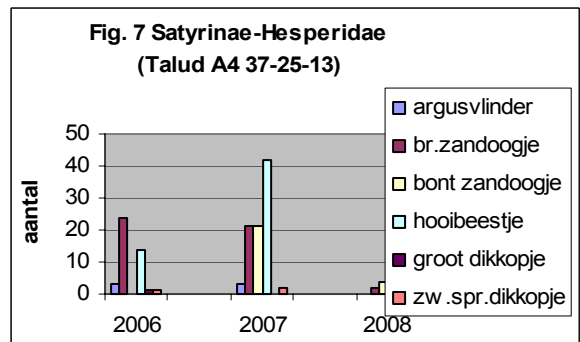
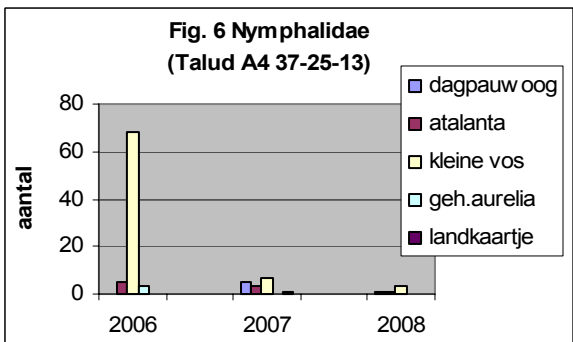
Samenvatting resultaten: Talud A4

In deze locatie zijn de dramatische effecten van verkeerd maaibeheer te zien op bepaalde soorten dagvlinders. In de jaren voor 2006 werden hier een aantal, weliswaar kleine, maar gezonde populaties dagvlinders gevonden (niet gepubliceerde data).

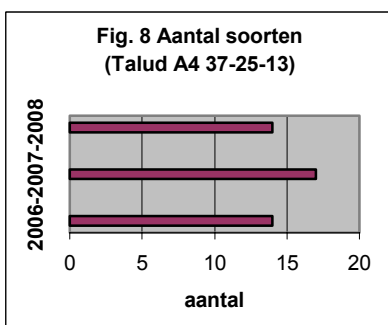
In de jaren 2006 en 2007 werd hier gemaaid in de maanden mei/juli of augustus en ook nog een keer in het najaar met als gevolg een enorme reductie in waardplanten te weten reigersbek en zachte ooievaarsbek (*Erodium cicutarium* en *Geranium molle*) beiden waardplanten van bruin blauwtje. Veldzuring en schapezuring (*Rumex acetosa* en *Rumex acetosella*) waardplanten van de kleine vuurvlinder en grote brandnetel (*Urtica dioica*), waardoor het rupsenbroed van de kleine vos verloren ging. Ook werd vooral bloeiende akkerdistel (*Cirsium arvense*) als belangrijke nectarleverancier geraakt in deze locatie. Bij de familie van de Pieridae (fig. 4) is de afname van vooral het kleine koolwitje (*Pieris rapae*) in beeld maar deze soort zal zich wel weten te handhaven vanwege het feit dat er voldoende planten uit het geslacht Brassicaceae in luwe hoekjes voorradig blijven.

Voor de Lycaenidae, bruin blauwtje (*Plebeius agestis*) en kleine vuurvlinder (*Lycaena phlaeas*) is het een afgelopen zaak (fig.5) bij continuering van dit maai-beheer. Ook het icarusblauwtje lijkt zich niet aan deze misère te kunnen onttrekken al zijn hiervoor nog wel waardplanten (klaversoorten) in voldoende mate aanwezig. In de familie van de Nymphalidae (fig.6) is de kleine vos (*Aglais urticae*) zo goed als verdwenen. De enkele exemplaren zijn waarschijnlijk passanten. Deze vlinder was voor jaren het talrijkst. Bij de Satyrinae (fig.7) lijken het bruine zandogje en hooibeestje zich wel te kunnen handhaven onder de gegeven omstandigheden. Ook het bont zandogje zal wel blijven al geven de resultaten van 2008 een ander beeld, maar deze soort zal in een beter vlinderjaar vaker waargenomen worden. De aantallen imago's van de andere gevonden soorten uit de diverse families zijn zo gering dat er niet van populaties gesproken kan worden.

In fig.8 is het aantal soorten weergegeven in deze locatie, deze aantallen zijn variabel en sterk afhankelijk van het weer vanwege het feit dat de meeste imago's passanten zijn.

Soorten die in 2008, vergeleken met 2006 en 2007, niet werden gespot zijn:

- argusvlinder
- bruin blauwtje
- gehakelde aurelia
- landkaartje
- zwartsprietdikkopje.

Jaarlijst Talud A4 (37-25-13) 2008 (data gerelateerd aan 1 waarneemdatum per maand)			
Soort	Soort	Aantal	Waardplant
atalanta	Vanessa atalanta	1	brandnetels
bont zandoogje	Pararge aegeria	4	grassen
boomblauwtje	Celastrina argiolus	1	sporkehout
bruin zandoogje	Maniola jurtina	2	grassen
citroenvlinder	Gonepteryx rhamni	2	sporkehout
dagpauwoog	Inachis io	1	grote brandnetel
groot dikkopje	Ochlodes faunus	1	grassen
groot koolwitje	Pieris brassicae	3	kruisbloemigen
hooibeestje	Coenonympha pamphilus	10	grassen
icarus blauwtje	Polyommatus icarus	2	klaversoorten
klein geaderd witje	Pieris napi	2	kruisbloemigen
klein koolwitje	Pieris rapae	16	kruisbloemigen
kleine vos	Aglais urticae	3	grote brandnetel
kleine vuurvlinder	Lycaena phlaeas	1	schapezuring (veldzuring)
	Totaal	49	

Aanbevelingen beheer: Talud A4

Een grote winst voor dit gebied zou zijn als er meer gelet zou worden op de maaitijdstippen. Deze zouden beperkt moeten zijn tot de maanden juni en september en dan ook gefaseerd uitgevoerd moeten worden. Na mijn aanmerkingen gedaan aan de gemeente Midden-Delfland bleek dat de beheerder Rijkswaterstaat is.

In 2008 leek het erop dat er in ieder geval aan de fasering uitvoering werd gegeven maar het kan ook zijn dat de machines niet bij die gedeelten konden komen zonder jonge aanplant te vernietigen! Ook viel aan de westzijde van de A4 een gedeelte van de biotoop ten prooi aan de aanleg van een (volgens mij volkomen overbodig) fietspad.

Samenvatting resultaten: AWZI

Inventarisatie dagvlinders

		juli	september
argusvlinder	(Lasiommata megera)	31	0
bont zandoogje	(Pararge aegeria)	0	1
bruin zandoogje	(Maniola jurtina)	3	0
groot koolwitje	(Pieris brassicae)	2	1
icarusblauwtje	(Polyommatus icarus)	>200	2
klein koolwitje	(Pieris rapae)	5	2

Rupsen van het icarusblauwtje werden in juli gevonden op kleine klaver, honingklaver en gewone rolklaver. Hoewel ik geen rupsen of legsels van de argusvlinder kon vinden, zijn er langs het wandelpad toch voldoende kuiltjes en kale stukjes met de waardplanten in de buurt die de soort de kans biedt zich hier blijvend te vestigen.

Dit verslag bevat de gegevens van een inventarisatie van dagvlinders en
aanbevelingen voor het beheer van het Woudse Bos en het Talud A4 in Midden-
Delfland opgesteld door Leo Poot.

De KNNV, de vereniging voor veldbiologie.

De KNNV opent je ogen en hart voor de natuur Met elkaar komen we op voor de
belangen van die natuur.

